

ленко, Сергея Ефремова и Дмитрия Дорошенко. Проанализовано основні засоби вираження колективної оцінки Проанализированы основные способы выражения коллективной оценки (разнообразные словообразовательные, морфологические, лексические и синтаксические способы. Доказано, что индивидуально-авторская оценка может выступать как дополнение к устойчивой стереотипной и выражаться смысловыми нюансами, детализацией роли и значения определенного явления, события, персонажа.

Ключевые слова: аксиологичность, коллективная оценка, индивидуальная оценка, украинская мемуаристика начала XX века.

Padar Y., PhD student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

CORRELATION OF COLLECTIVE AND INDIVIDUAL EVALUATION IN LANGUAGE OF UKRAINIAN MEMOIRISTICS IN THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY

Correlation of collective and individual evaluation in Ukrainian memoiristics in the beginning of the 20th century is considered in the article. Texts by Jevhen Chykalenko, Serhij Jefremof and Dmytro Doroshenko are analyzed.

Key words: axiology, collective evaluation, individual evaluation, Ukrainian memoiristics in the beginning of the 20th century.

УДК821.161.2

Парасін Н. Д., к. філол. н., доц.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ГНОСЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МОВНОЇ КАТЕГОРИЗАЦІЇ

Мовні категорії заґрунтовано в гносеологічному осмисленні категоризації як процесу освоєння світу і його структурування. На основі дефініційного тлумачення категоризації виокремлено її структуру, узагальнено мету, процесуальні ознаки категоризації, уточнено категоризаційний термінологічний апарат.

Ключові слова: категоризація, етапи категоризаційного процесу, термінологія категорійного апарату, мовна категоризація.

В основі функціонування нашого мислення, сприйняття, практичної діяльності та мовлення лежить категоризація. Важливість категоризації визначається її властивостями як форми буття і мислення, а саме: об'єктивністю, тобто незалежністю від вибору і бажання суб'єкта, який її здійснює; універсальністю, що полягає у можливості застосування в будь-яких актах незалежно від змісту; апіоріністю, відносною незалежністю

від досвіду; надіндивідуальністю, що проявляється в наявності тих самих категорій у всіх людських індивідів; наднаціональністю, тобто здатністю функціонувати на рівні мислення будь-якого народу незалежно від особливостей мови [Книгин 2002]. З огляду на сказане визначаємо мету роботи – проаналізувати гносеологічні параметри категоризації як основи мисленнево-мовного процесу.

У сучасній лінгвістиці, зорієнтованій на вирішення глобальних процесів репрезентації людського знання засобами мови, центральне місце посіла проблема загальних принципів і механізмів зіставлення когнітивних і мовних структур у контексті основних пізнавальних процесів – концептуалізації та категоризації. Дослідження мовної категоризації світу має глибокі корені і спирається на різні методологічні основи [Борискина 2003; Морель 2012; Taylog 2003], проте нові досягнення відкривають нові перспективи.

Нині співіснує дві точки зору на зіставлення лінгвістичної і нелінгвістичної категоризації. З одного боку, будь-які класифікації визнаються лінгвістичними. Такий підхід приймається, але з застереженням, що не всі класифікаційні процеси пов'язані з мовою. Категоризація має лінгвістичний характер лише в тому сенсі, що опосередкована мовою. Представники опозитивного погляду розрізняють домовні і мовні категорії. Вони не приймають постулату когнітивної лінгвістики, за яким домовні і мовні категорії будуються за одним принципом і мовні категорії є відображенням (проекцією) домовних. Визнається деяка форма ментальної домовної категоризації, але відкидається принцип прямого відображення її в мовних категоріях. Мовні (лінгвістичні) категорії мають соціальний (або “груповий”) характер, вони вироблені носіями мови в ході історії суспільства з метою координації їх взаємодії. Сутність домовних категорій виявляється у їх перцептивній індивідуальній природі. Природа індивідуального і мовного пізнання (соціального та інтеріндивідуального) заґрунтована в існуванні різних форм знання. Два рівні категоризації координують насамперед з двома типами мовного знання – феноменологічним (первинним) і структуральним (вторинним), яке існує незалежно від сфери побутового досвіду окремого індивіда, а виділене як результат сукупного осмислення буття. До того ж мова часто виступає субстратом, на основі якого проводяться когнітивні дослідження.

У векторі кореляції не-мовних і мовних категорій, використання мовних фактів для пояснення когнітивних феноменів і апробації когнітивних (міждисциплінарних, філософських, психологічних, антропологічних тощо) теорій на мовному рівні увиразнюється потреба узагальнення гносеологічних параметрів категоризації як основи мисленнево-мовного процесу.

Незважаючи на давні історичні традиції використання терміна “категоризація”, прискіплива увага до нього з середини ХХ століття, зв'язана з розвитком когнітивістики, спричинила різнобій у тлумаченнях та появу багатьох відмінних інтерпретацій, що привели до розмитості семантичних меж терміна, саме тому ще на початку 90-х років ХХ усвідомлено потребу максимально точного визначення розуміння поняття в кожному окремому дослідженні [Семантика 1991, 4, 45]. Труднощі термінологічної системи пояснюються значною мірою складнощами предмета дослідження, оскільки категоризація являє собою триєдиний феномен, спрямований на аналіз світу реалій у

найширшому розумінні слова (тобто явищ конкретного і абстрактного рівнів, різної модальності, способів об'єктивації тощо), світу пізнання як форми діяльності і світу відображення, передусім у мовній формі.

Категоризація відбувається при безпосередній участі мовних процесів, тому її конкретне формулювання цікавить у першу чергу мовознавців. У “Короткому словнику когнітивних термінів” [Кубрякова 1997, 42] подано таке визначення: “У вузькому сенсі підведення явища, об'єкта, процесу тощо під певну рубрику досвіду, категорію та визнання його членом цієї категорії, але в ширшому значенні – процес утворення й виокремлення самих категорій, членування внутрішнього й зовнішнього світу людини відповідно до сутнісних характеристик його функціонування й буття, впорядковане представлення різноманітних явищ через зведення їх до меншої кількості розрядів чи об'єднань тощо, а також – результат класифікаційної (таксономічної) діяльності”. Наведена дефініція виявляє структурованість терміна та його рівневу будову. Категоризація має рівневу побудову, оскільки вона спрямована на категорійну локалізацію певного об'єкта і категорійну локалізацію самої категорії. На першому рівні (“категоризація-1”) відбувається процес пошуку відповідної готової ділянки досвіду, тобто категорії у її ментальному варіанті, для певного явища і встановлюється місце аналізованого об'єкта в категорії. На другому проходить осмислення не окремих об'єктів, а самих категорій у зв'язку з іншими ментальними явищами, насамперед з іншими категоріями, і, знову ж таки, визначається місце, характер, специфіка категорій.

В. Ф. Старко категоризацію-1 і категоризацію-2 координує з рівнями “об'єкт-категорія” і “категорія-категорія” [Старко 2009]. Перший рівень категоризації зіставний з сенсомоторною активністю індивіда, другий – із роллю індивіда як суб'єкта суспільного і його здатністю провадити мовну діяльність. Наголошуючи на тому, що підведення об'єкта до класу і підведення слова до певного класу не є тотожними явищами, оскільки вони відбуваються на різних етапах когнітивного процесу, мовознавець виділяє три види категоризації: номінативну, ідентифікаційну і таксономічну. Номінативна категоризація – це процес утворення категорій шляхом досі не названих об'єктів. Після того, як новий об'єкт названо і створено нову категорію, ця категорія й об'єкти певного класу стають предметами ідентифікувальної категоризації, при якій мовець зіставляє об'єкти позамовної дійсності та, оперуючи категоризаційними ознаками, знаходить категорію, яка йому відповідає. Таксономічна категоризація – це впорядкування концептуального простору носіїв мови, що відбувається тільки у сфері “Ідеальне”.

Отже, термін категоризація виявляє чотири аспекти значення [Старко 2009, 57]: 1) процес пошуку відповідної готової ділянки досвіду, тобто категорії (як вона представлена в мозку людини) для явища, об'єкта, процесу тощо; 2) результат цього пошуку, тобто встановлена належність об'єкта категоризації певній категорії; 3) ширший процес формування, до якого залучено не одну (як у значенні 1), а низку категорій; 4) результат цього процесу.

Наукова дефініція процесуального терміна передбачає формулювання програмних цілей. Завершальна ідея категоризаційної діяльності полягає в поясненні нового через уже відоме (або яке вважається таким) і в структуруванні картини світу за допомогою узагальнення [Фрумкіна 1992, 2].

Категоризація являє собою дифузне ментальне явище, яке включає процеси біологічні, психологічні, та мовні і включає три етапи [Розет 1991, 308]: 1) сегментація світу, відбір стимулів. Зі всього багатоманіття, які людина сприймає сенсорною системою, тільки деякі, найбільш значимі стимули відбираються для когнітивного опрацювання; 2) порівняння відібраних стимулів з релевантним знанням, наявним у пам'яті, тобто ідентифікація і класифікація, включення інформації в існуючі матриці; 3) найменування (“означування”, “приклеювання ярликів” тощо). Більшості когнітивних категорій присвоюється назва, хоч в окремих випадках загальної назви не існує (наприклад, “категорія речей, які буде спаковано в чемодан”). Основа категоризаційної діяльності закладена в таких мисленнєвих операціях, як порівняння, ототожнення, встановлення подібності, номінація [Кубрякова 1997, 42]. Загалом механізм категоризації ґрунтується на асоціативному сприйнятті довкілля і спрямований на пошук певної норми, що відповідає засадничим параметрам аналізованого об'єкта. У процесі сприйняття індивід намагається чітко уявити контури певної сутності, вийти з когнітивно-номінативного глухого кута, максимально чітко вербалізувати свою інтенцію [Левицкий].

Безперечною заслугою психології є встановлення залежності між категоризацією та людським досвідом. Новий досвід зіставляється з ментальними репрезентаціями, утвореними на основі старого досвіду, в результаті такого зіставлення відбувається формування системи категорій і концептуальних утворень різного виду. Це відзначав Дж. Лакофф, наголошуючи, що властива людині ментальна процедура категоризації значною мірою спирається на людський досвід і уяву – на особливості сприйняття, моторної активності і культури, з одного боку, і на властивості метафори, метонімії і ментальної образності – з другого [Lakoff 1987]. Внаслідок цього людське мислення головню залежить від тих самих факторів і не може характеризуватися просто в термінах маніпулювання абстрактними символами.

“Посередниками” між словами та їхніми позамовними референтами є ментальні репрезентації, тобто відповідні концептуальні структури, “знаючи, які концепти стоять за позначеннями, мовець категоризує щось як собаку, а щось – як червоний колір тощо” [Краткий 1997, 43]. Категоризація не тільки дає змогу сприйняти форми і процеси об'єктивної реальності, а й спрацьовує при дослідженні найскладніших у цьому світі об'єктів – самої людини, виявляючи біологічні задатки визначення певних ознак, способів їх психічного закріплення й семіотичні можливості відтворення.

Науковий інтерес до вивчення категорій пояснюється їх функціональною роллю в інтелектуальній і практичній діяльності [Лобанов 2005, 13; Книгин 2002]. Основною функцією категоризації є упорядкування інформації, що поступає до суб'єкта головним чином у вигляді величезної маси усяких сигналів різної перцептивної значимості. Не менш важливими є і функція оволодіння новими знаннями та функція когнітивної економії, що дозволяє зменшити обсяг аналізованої інформації, призначеної для сприйняття й осмислення. Окремою функцією можна вважати перенесення минулого досвіду на актуальну ситуацію, а оскільки ситуації не повторюються з абсолютною точністю, то минулий досвід мусить бути структурованим певним чином. Категорії дають змогу робити індуктивні умовисновки, виявляти характеристики, безпосередньо не виражені. Так, наприклад, проходячи повз собаку, ми отримуємо тільки інформацію про її зо-

внiшнiй вигляд, але пiсля категоризацiї цiєї iнформацiї, внесення конкретного екземпляра до ментальної бази даних, ми робимо висновок про потенцiйну небезпеку: собака може вкусити. З погляду фiлософiї важливим видається те, що категорiї структурують думку, формують основу взаєморозумiння в спiлкуваннi мiж людьми i культурами, виступають у ролi матриць розумiння i оцiнки смислу нового досвiду, являють собою системотвiрну частину метамови науки, визнаються об'єктивною платформою системного розумiння свiту, системного методу пiзнання i дiяльностi.

Вiдсутнiсть чiткої дефiнiцiї поняття “категоризацiя” зумовлює потребу окреслення його меж на шкалi термiнологiчних реалiзацiй, зокрема, в опозицiї “категоризацiя – класифiкацiя”. Категоризацiя у вузькому сенсi пiдведення явища, об'єкту, процесу тощо пiд певну рубрику досвiду збiгається з класифiкацiєю, проте мiж анальзованими науковими сентенцiями iснують серйознi вiдмiнностi. Класифiкацiя являє собою низку свiдомих i пiдведених пiд правила логiки дiй над поняттями, у той час як категоризацiя вiдбувається на всiх когнiтивних рiвнях, включаючи й сенсорний, i вiдбувається неусвiдомлено й автоматично. Якщо класифiкацiя застосовується епiзодично i в iм'я досягнення певної, як правило, наукової мети, то категоризацiя є життєво важливим явищем i має перманентний характер. Класифiкацiя проводиться на основi видiлених суттєвих ознак, а категоризацiя може вiдбуватися на базi iнших критерiїв – фамiльної подiбностi, практичної доцiльностi, психологiчної виокремленостi тощо. При класифiкацiї суб'єкт має справу з вiдносно чiтко окресленим обсягом iнформацiї i свiдомо вибирає такi способи i принципи її розподiлу, якi є найбільш адекватними для кожного конкретного логiко-пiзнавального завдання; категоризацiя ж вiдбувається в умовах постiйного i часто не прогнозованого поступлення iнформацiї, тому доводиться користуватися тими способами, якi були доступними до виникнення актуальної необхідностi, iнакше кажучи, при категоризацiї, на вiдмiну вiд класифiкацiї, iнформацiя, що поступає, не розподiляється за спецiально створеними для даної ситуацiї групами, а зiставляється з уже iснуючими або, образно кажучи, накладається на уже iснуючу канву [Росет 1991, 307]. Отже, класифiкацiя є одним з видiв категоризацiї, що вiдбувається при строгому дотримуваннi правил iнтелектуальної дiяльностi i приводить до об'єктивно цiнних результатiв.

Характеристика процесiв отримування i систематизацiї знань про довкiлля супроводжується термiнами “категоризацiя” i “концептуалiзацiя”. Розрiзнення мiж ними закладено в рiзній метi мисленнєвої дiяльностi [Дзюба 2012, 21]. Якщо категоризацiя усвiдомлюється як процес упорядкування нових знань, тобто розподiл нового знання за рубриками, уже сформованими в свiдомостi, то концептуалiзацiя – це процес визначення набору когнiтивних ознак (включно з категорiйними) певного явища реального або уявного свiту, якi дають змогу людинi зберiгати у свiдомостi i поповнювати новою iнформацiєю певним чином уже окреслене поняття й вiдрiзняти його вiд iнших феноменiв.

Понад двi тисячi рокiв процес категоризацiї розвивався у так званому класичному руслi. Класична модель категоризацiї, зв'язана з iменами Аристотеля, Платона та iнших мислителiв, в захiднiй науцi вiдома пiд назвою моделi “критерiального атрибута” або “моделi ознак” [Лангакер 1997, 400-402], базується на засадах необхідних i достатнiх ознак.

Усвідомлення важливої ролі категоризації у когнітивній трансакції в першій половині і середині ХХ століття зумовило посилення до неї інтересу учених і розвиток широкого кола проблемних питань: активізувалися дослідження з виявлення зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на формування категорій, типових та індивідуальних чинників категоризації, проводилися експерименти з виявлення інформативного змісту різних “категорійних зрізів”, утворювалися нові підходи до механізму категоризації, акценти змістилися на механізм утворення категорій і роль людини в цьому процесі, що дало змогу сформувати основи нових теорій сприйняття, серед яких донині зберігають операційну вартісність елементаристські теорії, теорія прототипів, теорія екземплярів, теорія теорій тощо, виникнення яких характеризується послідовними та заперечними тенденціями [Величковский 2006, 34-40; Лобанов 2005]. З-посеред них виділяється результативністю теорія прототипів і категорій базового рівня. Загальні методи прототипного моделювання базуються на тому, що низку образів можна об'єднати в одну категорію, якщо вони демонструють риси подібності або схожості з тим образом категорії, що визнається її кращим представником і найповніше реалізує цю категорію [Селіванова 2008, 203].

Разом з оформленням вагомих результатів досліджень, умовно вписаних у сферу когнітивної лінгвістики, виокремилася низка нових проблем. З-посеред яких, на думку М. М. Болдырева, [Болдырев 2007 б, 29] на першочергову увагу мовознавців заслуговують аспекти прототипного підходу до вербальної рефлексії об'єктивного світу, зокрема: 1) які елементи мови виступають у ролі опорних точок у процесах формування й передачі змісту, тобто в ролі прототипів, і якою є їхня типологія; 2) чим зумовлено вибір певного слова при відтворенні смислу висловлювання; 3) як зіставляються (і чи зіставляються взагалі) прототипи категорій немовних об'єктів і прототипи мовних категорій (немовні і мовні прототипи, прототипи ментального й мовного рівнів); 4) якими є основні принципи репрезентації знань у мові.

Використовуючи як засадничу базу ідеї Бодуена де Куртене про три типи знання – інтуїтивне, безпосереднє знання; наукове, теоретичне; мовне знання, М. М. Болдырев [Болдырев 2007 а, 7] виявляє основоположні засади прототипної реалізації цих феноменів. Мовне знання є “результатом пізнання і осмислення системи і структури мови, її основних одиниць і категорій, принципів і механізмів формування і передачі смислу за допомогою мови. Це знання мовних одиниць, форм, категорій, синтаксичних конструкцій, їх значень і функціональної специфіки. Мовне знання об'єктивує неоднорідну систему, презентовану щонайменше трьома підсистемами: 1) вербалізовані знання про об'єкти довкілля, відображені лексичними значеннями мовних одиниць; 2) знання власне мовних форм їх значень і категорій, що відтворюють специфіку мовної організації і специфіку презентації знань про світ в мові; 3) знання мовних одиниць і категорій, що мають внутрілінгвальну природу і слугують для інтерпретації та реінтерпретації будь-якого концептуального змісту в мові. Інтуїтивне та мовне знання корелюють з іменами базових категорій, це зумовлено самою специфікою базових категорій, їх здатністю поєднувати, з одного боку, окремі конкретні характеристики, а з другого – певний рівень узагальнення усіх цих характеристик. Часткові системи категоризації і назви субординатного рівня служать точками когнітивної референції

перцептивного (інтуїтивного) знання, що вимагає певного перцептивного образу, а також знання спеціального, експертного характеру. Імена абстрактної семантики у ролі назв категорій суперординатного рівня слугують цілям репрезентації наукового і мовного (інферентного) знання, тобто виступають у ролі когнітивних точок внутрішньої референції.

Виділення різних типів знання приводить до необхідності розрізнення трьох “принципово відмінних понять” [Болдырев 2007 б, 30]: 1) прототипів категорій немовних (природних) об’єктів, 2) прототипів мовних категорій та 3) прототипних засобів репрезентації та інтерпретації знань у мові. Психологічні вектори прототипних досліджень здебільшого стосувалися насамперед реальних, натуральних об’єктів, акцентуючи на психологічній виділеності найбільш типового взірця: яблуко в категорії фруктів, горобець чи вільшанка в категорії птахів, автомобіль в категорії засобів пересування тощо. Прототипи мовних категорій обмежено цариною існування мови як системи спілкування: прототипом мовної категорії дієслова є дієслова фізичної дії, прототипом категорії іменника – іменники конкретної семантики тощо. Прототип мовної репрезентації – це опорна точка в процесах адекватного називання певного об’єкта і формування й передачі необхідного смислу, найбільш типовий засіб мовної передачі знання про об’єкт у найбільш загальному вигляді.

Отже, в когнітивістиці теорії мовної репрезентації довкілля в різноманітних варіантах об’єктивної та суб’єктивної його експлікації базуються на засадах ментального засвоєння всесвіту. У векторі когнітивного аналізу виявляє високий рівень наукової репрезентативності теорія прототипів і елементів базового рівня. В перспективі продуктивними виглядають підходи, пов’язані з виявленням прототипних мовних характеристик творчої особистості, з розвиток окремих поглиблених досліджень прототипних явищ на рівні стилів, культурних прошарків, етнічних уподобань тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болдырев Н. Н. О типологии знаний и их репрезентации в языке / Н. Н. Болдырев // Типы знаний и их репрезентация в языке : сб. науч. тр. / отв. ред. Н. Н. Болдырев. – Тамбов: ТГУ им. Г. Р. Державина, 2007 а. – С. 12–28.
2. Болдырев Н. Н. Прототипы в языковой категории знаний / Н. Н. Болдырев // Проблемы представления (репрезентации) в языке: Типы и форматы знаний. – М.: ИЯ РАН / ТГУ им. Г. Р. Державина, 2007. – (Серия: Когнитивные исследования языка. Выпуск II). – 2007 б. – С. 29–37.
3. Борискина О. О. Теория языковой категоризации: национальное языковое сознание сквозь призму криптокласса [текст] / О. О. Борискина, А. А. Кретов – Воронеж: ВГУ, 2003. – 211 с.
4. Величковский Б.М. Когнитивная наука: Основы психологии познания [монография]; В 2-х т. – М.: *Смысл: Издательский центр “Академия”*, 2006. – Т. 2. – 2006. – 432 с.
5. Демьянков В.З. Теория прототипов в семантике и прагматике языка /
- В. З. Демьянков // Структуры представления знаний в языке / отв. редактор Кудрякова Е. С. – М.: Российская академия наук, Ин-т науч. информации по общественным наукам, 1994. – С. 32–86.

5. Дзюба Е. В. О видах и структуре категорий / Е. В. Дзюба // Вестник Нижегородского государственного лингвистического университета им. Н. А. Добролюбова. – 2012. – Выпуск 19. – С. 20–33.
6. Книгин А. Н. Учение о категориях: уч. пособие для студентов философских фак-тов [Электронный ресурс] / А. Н. Книгин – Томск : ТГУ, 2002. Режим доступа: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000668/index.shtml>.
7. Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. С. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина: под общей ред. Е. С. Кубряковой. – М.: Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1997. – 245 с.
8. Лангакер Р. В. Модель, основанная на языковом употреблении / Р. В. Лангакер // Вестник московского университета. – 1997. – Серия 9. Филология. – № 4. – С. 159–174, № 6. – С. 101–123.
9. Левицкий А. Э. Прототипический подход к категоризации и номинации нечетких сущностей [Электронный ресурс] / А. Э. Левицкий. – Режим доступа <http://corp.yandex.net/?lang=ru&fmode=envelope&tld=ua&text=%D0%>
10. Лобанов А. П. Проблема категоризации в когнитивной психологии / А. П. Лобанов, Н. П. Радчикова // Белорусский психологический журнал. – 2005. – № 1. – С. 13–19.
11. Морель Морель Д. А. Наименования напитков в национальных картинах мира: сопоставительный аспект исследования (на материале русского, французского и английского языков) [монография] / Д. А. Морель Морель. – М.: Изд-во СГУ, 2012. – 156 с.
12. Розет И. М. Психология фантазии: экспериментально-теоретическое исследование внутренних закономерностей продуктивной умственной деятельности. – Мн.: БГУ, 1991. – 341 с.: табл. С. 306–314.
13. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава: Довкілля – К., 2006. – 716 с.
14. Семантика и категоризация: [отв. ред. Ю. А. Шрейдер]. – М.: Наука, 1991. – 168 с.
15. Старко В. Ф. Категоризація категоризації / В. Ф. Старко // Проблеми зіставної семантики. – К.: ВЦ КНЛУ, 2009. – Вип. 9. – С. 57–62.
16. Фрумкина Р. М. Концептуальный анализ с точки зрения лингвиста и психолога (концепт, категория, прототип) / Фрумкина Р. М. // Научно-техническая информация. – Сер. 2. Информационные процессы и системы. – М., 1992. – № 3. – С. 1–7.
17. Frumkina R. M. Meaning and Categorization / Frumkina R. M., Mikhejev A. V. – N. Y. : Nova Science Publishers, 1996. – 191 p.
18. Lakoff G. Women, Fire and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind [Электронный ресурс]. – Chicago, L. : The Univ. of Chicago Press, 1987. – Режим доступа : <http://www.metodolog.ru/01480/01480.html>
19. Taylor J. R. Linguistic Categorization / J. R. Taylor. – N. Y.: Oxford University Press, 2003. – 308 p.

Стаття надійшла до редакції 10. 04. 2014 р.

Парасин Н. Д., к. филол. н., докторант,
Институт филологии КНУ имени Т. Шевченко, г. Киев

ГНОСЕОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЯЗЫКОВОЙ КАТЕГОРИЗАЦИИ

Языковые категории базируются на гносеологическом осмыслении категоризации как процесса освоения мира и его структурирования. На основе дефиниционного толкования категоризации выделена ее структура, эксплицированы цель, процессуальные признаки категоризации, уточнен категоризационный терминологический аппарат.

Ключевые слова: категоризация, этапы категоризационного процесса, терминология категоризационного аппарата, языковая категоризация.

Parasin N., Cand.Phil.Sci., Candidate Doctor of Science,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF LINGUISTIC CATEGORIZATION

Linguistic categories are based on the epistemological understanding of categorization as a process of world's development and structuring. On the basis of the interpretation of definitional categorization its structure is highlighted, purpose and procedural features of categorization are made explicit, terminological apparatus of categorization is updated.

Key words: categorization, categorization process steps, terminology, categorization system, linguistic categorization.

УДК 811.111'367

Пастух Є. В., студ.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СИНТАКСИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ

У статті розглянуто особливості еживання синтаксичних структур у віртуальній рекламі. Текст рекламних повідомлень у віртуальному просторі розглядається з точки зору їх прагматичної спрямованості. Доводиться превалювання спонукальних конструкцій у рекламі як засобу прямої спонуки до дії.

Ключові слова: віртуальна реклама, синтаксис, спонукальні конструкції, прагматика.

Стрімкий розвиток сучасної лінгвістики відбувається на ґрунті системного комунікативно-прагматичного підходу, в межах якого особлива увага приділяється